BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING 5K KOMPETENSIYALARINI ADAPTIV TA’LIM TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING NAZARIYASI VA AMALIYOTI

Himoyeva Sarvarbegim Jamilovna,
Buxoro davlat pedagogika instituti
Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim
pedagogikasi kafedra o‘qituvchisi, p.f.f.d. (PhD)
himoyevas@gmail.com

Maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining zamonaviy ta’lim jarayonida muhim ahamiyatga ega bo‘lgan 5K kompetensiyalarini adaptiv ta’lim texnologiyalari asosida rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Tadqiqotda 5K kompetensiyalarining mazmuni, boshlang‘ich ta’limdagi pedagogik ahamiyati hamda ularni shakllantirishda o‘quvchilarning individual ta’lim ehtiyojlarini hisobga olish masalalari yoritilgan. Adaptiv ta’limning o‘quvchilarning bilim darajasi, qiziqishi, qobiliyati va o‘zlashtirish sur’atiga mos ta’lim muhitini yaratish imkoniyatlari ochib berilgan. Shuningdek, tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikativlik, hamkorlik va raqamli savodxonlik kompetensiyalarini rivojlantirishda differensial topshiriqlar, muammoli ta’lim, kichik guruhlarda ishlash, loyiha va interaktiv metodlardan foydalanish imkoniyatlari ko‘rsatib berilgan. Maqolada boshlang‘ich ta’limda adaptiv yondashuvni samarali tashkil etishning pedagogik shart-sharoitlari hamda o‘qituvchining ushbu jarayondagi roli asoslangan.

Kalit so‘zlar: *boshlang‘ich ta’lim, 5K kompetensiyalari, adaptiv ta’lim, tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikativlik, hamkorlik, raqamli savodxonlik, kompetensiyaviy yondashuv, individual ta’lim, pedagogik texnologiya.*

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА РАЗВИТИЯ 5К-КОМПЕТЕНЦИЙ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ АДАПТИВНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье анализируются теоретические и практические аспекты развития компетенций 5К, имеющих важное значение в современном образовательном процессе, у учащихся начальных классов на основе адаптивных образовательных технологий. В исследовании освещены содержание компетенций 5К, их педагогическое значение в начальном образовании, а также вопросы учета индивидуальных образовательных потребностей учащихся при их формировании. Раскрыты возможности адаптивного обучения по созданию образовательной среды, соответствующей уровню знаний, интересам, способностям и темпу усвоения материала учащимися. Также показаны возможности использования дифференцированных заданий, проблемного обучения, работы в малых группах, проектных и интерактивных методов для развития компетенций критического мышления, креативности, коммуникативности, сотрудничества и цифровой грамотности. В статье обоснованы педагогические условия эффективной организации адаптивного подхода в начальном образовании, а также роль учителя в этом процессе.

Ключевые слова: *начальное образование, компетенции 5К, адаптивное обучение, критическое мышление, креативность, коммуникативность, сотрудничество, цифровая грамотность, компетентностный подход, индивидуальное обучение, педагогические технологии.*

THEORY AND PRACTICE OF DEVELOPING 5C COMPETENCIES IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS BASED ON ADAPTIVE LEARNING TECHNOLOGIES

The article analyzes the theoretical and practical aspects of developing the 5K competencies of primary school students, which are crucial in the modern educational process, using adaptive learning technologies. The study highlights the content of the 5K competencies, their pedagogical significance in primary education, and the issues of considering students' individual educational needs during their formation. It explores the potential of adaptive learning to create an educational environment tailored to the knowledge level, interests, abilities, and learning pace of students. Additionally, it demonstrates the possibilities of utilizing differentiated tasks, problem-based learning, small-group work, as well as project-based and interactive methods to develop critical thinking, creativity, communication, collaboration, and digital literacy competencies. The article substantiates the pedagogical conditions for the effective organization of an adaptive approach in primary education, as well as the teacher's role in this process.

Keywords: *primary education, 5K competencies, adaptive learning, critical thinking, creativity, communication, collaboration, digital literacy, competency-based approach, individual education, pedagogical technology.*

Kirish. Bugungi globallashuv va raqamlashtirish jarayonlari ta’lim tizimiga yangi talablarni qo‘ymoqda. Zamonaviy maktab o‘quvchidan faqatgina o‘quv fanlariga oid bilimlarni egallashni emas, balki ushbu bilimlarni amaliy vaziyatlarda qo‘llay olish, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashish, jamoa bilan hamkorlik qilish va raqamli muhitda samarali faoliyat yuritish ko‘nikmalariga ega bo‘lishni ham talab etmoqda. Shu sababli kompetensiyaviy yondashuv asosida ta’limni tashkil etish hozirgi pedagogikaning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi o‘quvchining keyingi ta’lim faoliyati uchun zarur bo‘lgan intellektual, ijtimoiy, kommunikativ va ijodiy ko‘nikmalar shakllanadigan muhim davr hisoblanadi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mustaqil fikrlash, o‘z fikrini ifodalash, tengdoshlari bilan hamkorlik qilish, muammoli vaziyatlarga yechim topish va yangi g‘oyalar yaratish qobiliyatlarini rivojlantirish ta’lim jarayonining asosiy vazifalaridan biridir. Shu nuqtayi nazardan 5K kompetensiyalarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Mazkur kompetensiyalar o‘quvchining tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya, kollaboratsiya va raqamli savodxonlik kabi ko‘nikmalarini o‘z ichiga oladi. Ushbu ko‘nikmalar o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, ularning rivojlanishi o‘quvchining shaxsiy va ta’limiy faolligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq barcha o‘quvchilarning bilim darajasi, qobiliyati, qiziqishi va o‘zlashtirish sur’ati bir xil emas. An’anaviy ta’limda barcha o‘quvchilarga bir xil mazmun va murakkablikdagi topshiriqlarning berilishi ayrim o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini to‘liq hisobga olmasligi mumkin. Shu jihatdan adaptiv ta’lim texnologiyalaridan foydalanish muhim pedagogik imkoniyat sifatida namoyon bo‘ladi.

Adaptiv ta’lim o‘quvchining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim mazmuni, topshiriqlar, metodlar va baholash usullarini moslashtirishga asoslanadi. Bunday yondashuv o‘quvchining ta’lim jarayonidagi faolligini oshirish, mustaqil ishlashini qo‘llab-quvvatlash va individual rivojlanishiga sharoit yaratish imkonini beradi.

Tadqiqot metodologiyasi va adabiyotlarning tahlili. Kompetensiyaviy yondashuv zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuvning asosiy mazmuni o‘quvchining egallagan bilimlarini turli hayotiy va o‘quv vaziyatlarida qo‘llay olish qobiliyatini shakllantirish bilan bog‘liq.

O‘zbekiston pedagogikasida ta’lim jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi va faolligini oshirish masalalari R.H. Jo‘rayev, O‘.Q.Tolipov, N.N. Azizxo‘jayeva, R. Ishmuhamedov kabi olimlarning tadqiqotlarida yoritilgan.

O‘.Q.Tolipov va M. Usmonboyeva pedagogik texnologiyani ta’lim jarayonini oldindan loyihalashtirish, maqsad va natijalarni aniq belgilash hamda samarali metodlarni tanlash bilan bog‘laydilar. Ushbu yondashuv adaptiv ta’limning metodologik asoslarini tushunishda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy xalqaro pedagogik tadqiqotlarda ham ta’limni individuallashtirish, o‘quvchining faol ishtirokini ta’minlash va raqamli texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish masalalariga katta e’tibor qaratilmoqda. OECD tomonidan ilgari surilgan zamonaviy ta’lim konsepsiyalarida o‘quvchining mustaqil fikrlashi, ijodkorligi, hamkorlikda ishlashi va o‘z faoliyatini boshqarish ko‘nikmalarini rivojlantirishga alohida e’tibor beriladi. Shuningdek, UNESCO tomonidan ishlab chiqilgan ta’limga oid hujjatlarda ham ta’limning shaxsga yo‘naltirilganligi, teng imkoniyatlarni ta’minlash va zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirish masalalari muhim yo‘nalish sifatida ko‘rsatiladi. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, 5K kompetensiyalarini alohida-alohida shakllantirishdan ko‘ra ularni o‘zaro integratsiyalashgan holda rivojlantirish samaraliroqdir. Adaptiv ta’lim esa bunday integratsiyalashgan yondashuvni amalga oshirish uchun zarur pedagogik sharoitlarni yaratishi mumkin. Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy, shaxsga yo‘naltirilgan, faoliyatga asoslangan va individual yondashuv tamoyillari tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanish mumkin: pedagogik va psixologik adabiyotlarni nazariy tahlil qilish; taqqoslash va umumlashtirish; pedagogik kuzatish; suhbat va so‘rovnoma; diagnostik topshiriqlar; o‘quvchilarning ijodiy va amaliy ishlarini tahlil qilish; pedagogik tajriba-sinov; natijalarni miqdoriy va sifat jihatdan tahlil qilish.

U.H. Hayitov boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining kompetensiyalarini innovatsion texnologiyalar asosida shakllantirish va rivojlantirish metodikasini tadqiq qilgan. OAK ma’lumotlarida uning ishida o‘quvchilarning ta’lim trayektoriyasini bashorat qilish, kreativlik va yaratuvchanlik kompetensiyalarini rivojlantirish hamda o‘quv platformalari va mobil ilovalardan foydalanish masalalari qayd etilgan.

T.M. Sultanov boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini o‘yin texnologiyalari asosida ta’limga adaptatsiya qilishning pedagogik imkoniyatlarini tadqiq qilgan. Shuningdek, zamonaviy O‘zbekiston tadqiqotlarida boshlang‘ich ta’limda 4K modelining tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya va hamkorlik

komponentlarini rivojlantirish masalalari ham o‘rganilmoqda. Tadqiqotning asosiy maqsadi boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining 5K kompetensiyalarini adaptiv ta’lim texnologiyalari asosida rivojlantirishning samarali pedagogik imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

1.5K kompetensiyalarining pedagogik mazmunini aniqlash.

2. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida mazkur kompetensiyalarni rivojlantirish holatini o‘rganish.

3.Adaptiv ta’lim texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini aniqlash.

4. 5K kompetensiyalarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan adaptiv topshiriqlar tizimini ishlab chiqish.

5. Taklif etilgan metodikaning samaradorligini pedagogik tajriba orqali aniqlash. Maqolada quyidagi modelni taklif qilish mumkin:

1-jadval.

5K kompetensiyalarini adaptiv rivojlantirish modeli

Bosqich	O‘qituvchi faoliyati	O‘quvchi faoliyati
Diagnostik	Boshlang‘ich darajani aniqlaydi	Topshiriqlarni bajaradi
Moslashtirish	Individual darajani belgilaydi	O‘z darajasidagi topshiriqni oladi
Faoliyat	Metod va resurslarni tanlaydi	Individual/juftlik/guruhda ishlaydi
Feedback	Tezkor qayta aloqa beradi	Xatosini aniqlaydi va tuzatadi
Murakkablashtirish	Keyingi topshiriqni moslashtiradi	Yangi, murakkabroq vazifani bajaradi
Baholash	Kompetensiya rivojini aniqlaydi	O‘z faoliyatini refleksiya qiladi

Bu modelning muhim jihati shundaki, o‘quvchi faqat bilim oluvchi emas, balki o‘z ta’lim faoliyatining faol ishtirokchisiga aylanadi.

Tahlil va olingan natijalar. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining 5K kompetensiyalarini adaptiv ta’lim asosida rivojlantirishda, avvalo, har bir o‘quvchining boshlang‘ich tayyorgarlik darajasini aniqlash muhimdir. Diagnostika natijalariga ko‘ra o‘quvchilarni shartli ravishda tayanch, o‘rta va yuqori tayyorgarlik darajalariga ajratish hamda ularga mos topshiriqlar tizimini shakllantirish mumkin.

Masalan, tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda tayanch darajadagi o‘quvchiga matndan asosiy fikrni topish topshirig‘i berilsa, o‘rta darajadagi o‘quvchiga muallif fikrini izohlash, yuqori darajadagi o‘quvchiga esa o‘z nuqtayi nazarini dalillar asosida asoslash topshirig‘i berilishi mumkin. Bunday differensial yondashuv o‘quvchilarning imkoniyatlarini hisobga olish bilan birga ularning bosqichma-bosqich rivojlanishini ta’minlaydi. Kreativlikni rivojlantirishda ochiq turdagi topshiriqlardan foydalanish maqsadga muvofiq. Masalan, “Hikoyani davom ettiring”, “Rasm asosida yangi hikoya yarating”, “Muammoning boshqa yechimini taklif qiling” kabi topshiriqlar o‘quvchilarning tasavvuri va ijodiy tafakkurini rivojlantiradi. Kommunikativ kompetensiyani shakllantirishda juftlik va guruhli ishlar samarali hisoblanadi.

O‘quvchilar o‘z fikrlarini bayon qilish, savol berish, suhbatdoshini tinglash va javob qaytarish orqali kommunikativ faoliyat tajribasini egallaydilar. Kollaboratsiya kompetensiyasini rivojlantirish uchun kichik guruhlarda bajariladigan loyihalar, muammoli vazifalar va ijodiy topshiriqlardan foydalanish mumkin. Guruhdagi vazifalarning o‘quvchilarning qobiliyatiga qarab taqsimlanishi ularning jamoaviy faoliyatdagi ishtirokini oshiradi.

Raqamli savodxonlikni rivojlantirishda interaktiv ta’lim platformalari, multimedia materiallari, elektron testlar va ta’limiy o‘yinlardan foydalanish mumkin. Biroq boshlang‘ich sinf o‘quvchilari bilan ishlashda raqamli vositalardan foydalanish pedagogik maqsadga muvofiq va yosh xususiyatlariga mos bo‘lishi lozim. Adaptiv ta’limning muhim jihatlaridan biri o‘quvchiga teskari aloqa berishdir. O‘quvchi o‘z xatosini tushunishi, uni tuzatish imkoniyatiga ega bo‘lishi va keyingi bosqichda murakkabroq topshiriqlarni bajarishga intilishi kerak. Shuningdek, adaptiv ta’limda baholash jarayoni faqat yakuniy natijani aniqlashga emas, balki o‘quvchining rivojlanish dinamikasini kuzatishga yo‘naltiriladi. Shu sababli formatif baholash, o‘z-o‘zini baholash va o‘zaro baholash usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq. Tadqiqotning nazariy tahlili asosida 5K kompetensiyalarini adaptiv ta’lim asosida rivojlantirishning quyidagi pedagogik modeli taklif etiladi:

Diagnostika → individual maqsadni belgilash → adaptiv topshiriqni tanlash → faoliyat → teskari aloqa → baholash → keyingi ta’lim bosqichini moslashtirish.

Adaptiv texnologiyalarning amaliy vositalari

Boshlang‘ich sinfda adaptiv ta’limni tashkil etish uchun albatta murakkab sun’iy intellekt tizimi bo‘lishi shart emas.

Quyidagi vositalardan foydalanish mumkin:

- darajalangan topshiriqlar;
- individual ta’lim kartalari;

- interaktiv elektron topshiriqlar;
- raqamli testlar;
- avtomatik feedback;
- o‘yinlashtirilgan topshiriqlar;
- muammoli vaziyatlar;
- loyiha topshiriqlari;
- individual ta’lim trayektoriyasi;
- elektron portfolio.

Mazkur modelning asosiy afzalligi shundaki, ta’lim jarayoni bir martalik emas, balki uzluksiz diagnostika va moslashtirish tamoyili asosida tashkil etiladi. Boshlang‘ich ta’lim amaliyotida 5K kompetensiyalarini adaptiv texnologiyalar asosida rivojlantirish uchun darsning turli bosqichlaridan foydalanish mumkin. Darsning kirish qismida qisqa diagnostik savollar va topshiriqlar yordamida o‘quvchilarning mavzu bo‘yicha dastlabki bilimlari aniqlanadi. Asosiy qismda individual, juftlik va guruhli topshiriqlar tashkil etiladi. Yakuniy bosqichda esa refleksiya va o‘z-o‘zini baholash amalga oshiriladi.

Masalan, ona tili darsida o‘quvchilarga matn bilan ishlash topshirig‘i berilganda ularning tayyorgarlik darajasiga mos ravishda turli vazifalarni taklif qilish mumkin. Bir guruh matndan asosiy so‘zlarni topadi, ikkinchi guruh matn mazmunini qisqacha bayon qiladi, uchinchi guruh esa matn asosida savollar tuzadi va unga ijodiy yakun taklif qiladi. Ushbu faoliyat davomida tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya va hamkorlik kompetensiyalari bir vaqtning o‘zida rivojlanadi. Har bir dars o‘qituvchinig kreativligi, vaqtni to‘g‘ri taqsimlashi, har bir o‘quvchi bilan individual ishlay olishi, har bir jihatini inobatga olib darsni olib bora bilishi kerak.

Dars to‘g‘ri taqsimlansa dars o‘z maqsadiga erishadi. O‘qituvchining roli ham mazkur jarayonda o‘zgaradi. U faqat bilim beruvchi emas, balki ta’lim jarayonini loyihalashtiruvchi, o‘quvchi faoliyatini kuzatuvchi, maslahat beruvchi va individual rivojlanishni qo‘llab-quvvatlovchi pedagog sifatida faoliyat yuritadi. Adaptiv ta’limda baholash jarayoni ham muhim ahamiyatga ega. Faqat yakuniy natijani baholash o‘rniga o‘quvchining rivojlanish dinamikasini kuzatish maqsadga muvofiqdir. Bunda diagnostik, formatif va o‘z-o‘zini baholash usullaridan foydalanish mumkin. Masalan, “Men bugun nimani o‘rgandim?”, “Qaysi topshiriq menga qiyin bo‘ldi?”, “Guruhdagi faoliyatim qanday bo‘ldi?” kabi savollar orqali o‘quvchining refleksiv ko‘nikmalari ham shakllantiriladi.

5K kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida 5K kompetensiyalarini samarali rivojlantirish uchun quyidagi pedagogik shart-sharoitlarni yaratish zarur:

Birinchidan, o‘quvchilarning individual xususiyatlarini muntazam o‘rganish va pedagogik diagnostika qilish, o‘quvchilarning yosh va pedagogik va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda olib borish.

Ikkinchidan, o‘quv topshiriqlarini murakkablik darajasiga ko‘ra differensiallashtirish, osondan murakkabga qarab (barcha darslarda) o‘quvchilarni bilimini bosqichma - bosqich tobora oshirib borishimiz zarur.

Uchinchidan, darslarda muammoli, interaktiv, loyiha va o‘yin texnologiyalaridan foydalanish orqali.

To‘rtinchidan, o‘quvchilar uchun erkin fikr bildirish va xatodan qo‘rqmasdan faoliyat olib borish orqali, hamda tanqidiy va tahliliy fikrlash imkonyatlarini beruvchi ijobiy psixologik muhit yaratish ham asosiy vazifalaridan biri .

Beshinchidan, raqamli ta’lim vositalaridan maqsadli va yosh xususiyatlariga mos ravishda foydalanish.

Oltinchidan, o‘quvchilarning mustaqil tanlovini qo‘llab-quvvatlash va ularning o‘z-o‘zini baholash ko‘nikmalarini shakllantirish.

Mazkur shart-sharoitlarning izchil ta’minlanishi o‘quvchilarning nafaqat bilim olishiga, balki o‘z bilimini amaliyotda qo‘llashiga ham imkon yaratadi.

Xulosa. Boshlang‘ich ta’limda 5K kompetensiyalarini shakllantirish va rivojlantirish o‘quvchilarning zamonaviy jamiyatda faol va mustaqil shaxs sifatida rivojlanishi uchun muhim pedagogik asoslardan biridir. Tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikativlik, hamkorlik va raqamli savodxonlik o‘quvchining ta’lim jarayonidagi faolligini oshirish bilan bir qatorda, uning kelgusidagi ijtimoiy va kasbiy faoliyati uchun ham zarur bo‘lgan ko‘nikmalarni shakllantiradi. Adaptiv ta’lim texnologiyalari esa mazkur kompetensiyalarni rivojlantirish jarayonida o‘quvchilarning individual imkoniyatlari va ehtiyojlarini hisobga olishga xizmat qiladi. Adaptiv yondashuv asosida ta’lim mazmuni, topshiriqlar murakkabligi, metodlar va baholash jarayonlarini o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasiga moslashtirish mumkin.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, 5K kompetensiyalarini rivojlantirishda faqat bitta metoddan foydalanish yetarli emas. Ularni shakllantirish uchun muammoli ta’lim, differensial ta’lim, guruhli ish, loyiha faoliyati, interaktiv metodlar va raqamli texnologiyalarni o‘zaro uyg‘unlashtirish zarur.

Shuningdek, o‘qituvchining roli ham o‘zgarib, u an’anaviy bilim beruvchi emas, balki o‘quvchi faoliyatini tashkil etuvchi, yo‘naltiruvchi, maslahat beruvchi va individual rivojlanishni qo‘llab-quvvatlovchi pedagog sifatida faoliyat olib borishi lozim. Umuman olganda, boshlang‘ich ta’lim jarayoniga adaptiv ta’lim texnologiyalarini joriy etish 5K kompetensiyalarini rivojlantirish uchun samarali pedagogik imkoniyat yaratadi.

Ushbu yondashuv o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini ro‘yobga chiqarish, ta’limga bo‘lgan qiziqishini oshirish va ularni zamonaviy kompetensiyalarga ega shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining individual ta’lim ehtiyojlari, tayyorgarlik darajasi va o‘zlashtirish sur’atlari turlicha bo‘lgan sharoitda barcha o‘quvchilarda 5K kompetensiyalarini bir xil samaradorlikda rivojlantirish an’anaviy ta’lim vositalari orqali murakkab.

Shu sababli ta’lim mazmuni va topshiriqlarni o‘quvchilarning individual xususiyatlariga moslashtiruvchi adaptiv ta’lim texnologiyalaridan foydalanish dolzarb pedagogik muammo sifatida namoyon bo‘ladi. Umuman olganda, 5K kompetensiyalari va adaptiv ta’lim texnologiyalarining integratsiyasi boshlang‘ich ta’limda o‘quvchini markazga qo‘yadigan yondashuvni kuchaytiradi. Bunda o‘quvchining tayyorgarlik darajasi aniqlanadi, unga mos ta’limiy topshiriq beriladi, natija asosida feedback taqdim etiladi va keyingi topshiriqning murakkabligi moslashtiriladi. Natijada tanqidiy fikrlash, kreativlik, kommunikatsiya, hamkorlik va muammolarni hal qilish kabi kompetensiyalarni izchil rivojlantirish uchun sharoit yaratiladi.

Adabiyotlar:

1. Sultanov T.M. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini o‘yin texnologiyalari asosida ta’limga adaptasiya qilishning pedagogik imkoniyatlari (umumta’lim maktablarining 1-sinflari misolida): pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Chirchiq, 2022.

2. Eshonqulova Sh.E. Mustaqil ta’lim jarayonida bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida o‘quv-bilish kompetensiyasini rivojlantirish: pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2022.

3. Kenjayeva Z.S. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining fonetik kompetensiyalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish: pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2025.

4. Saidova N.O. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining axborot-kommunikativ kompetentliligini rivojlantirish: pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent.

5. Nuradilova A.D. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarida nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish: pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent.

6. Soliyev I.S. Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining axborot kompetentligini rivojlantirish: pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent.

7. Yo‘ldoshev J. G‘., Hasanov S. H. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2009.

8. Mirxalilova N. A. Boshlang‘ich ta’limda funksional savodxonlik tushunchasi va funksional savodxonlik darajalarini oshirish yo‘nalishlari // Eurasian Journal of Academic Research. – 2024. – J. 4, № 7, maxsus son. –B.406–408.

9. Mirxalilova N., Usmanova M., Xunarova L. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida funksional savodxonlikni shakllantirishning nazariy va metodik manbalari // Maktabgacha va maktab ta’limi jurnali. 2025.

10. Isag‘aliyeva S. M., Rasulova M. M. Zamonaviy ta’limda funksional savodxonlik va texnologiyalar uyg‘unligi // Yangi O‘zbekiston ilmiy tadqiqotlar jurnali. – 2025. – 2-jild, 6-son, 2-qism. – B. 93–95.

11.Xujamkulova N., Saidmudova M., Hafizova O., Xujamkulova M. Boshlang‘ich sinf tabiiy fan darslarida funksional savodxonlikni rivojlantirish usullari // Maktabgacha va maktab ta’limi jurnali. – 2026.

12.Gofurova M.A. Funksional savodxonlikni rivojlantirish orqali bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini oshirish // Universal xalqaro ilmiy jurnal. – 2026.

13.G‘ofurova M. Bo‘lajak boshlang‘ich ta’lim o‘qituvchilarini funksional savodxonlik asosida professional rivojlantirishning tashkil etish shakllari // Ijtimoiy-gumanitar sohada ilmiy-innovatsion tadqiqotlar. – 2026.